

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

65. Aqua horum bonorum temporalium cordis humani sitim non extinguit,
& quàm sit ardens hæc sitis in rerum harum terrenarum amatoribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

tot veritates. Verè flos, & verè pertransiens, &c. Alii ex Græco: *Non prætreat nos flos æris. Aërea, vana hæc omnia sunt. Coronemus nos rosus, antequàm marcescant.* O stultitiam! Cognoscitis marcescere, & eisdem coronamini? Coronatis caput, sedem mentis, & intellectus, inquit Tertull. caducis hæc terrenarum rerum floribus, mentis despectu contemendis? Hæc est miseria: cernuntur hi flores marcescere; & iisdem homines coronantur, &c.

Nullum sit pratum, quod non pertranscat luxuria nostra. O quam benè pertranscat! quam fugax vana illa delectatio! sed certe fugax nõ erit pœna, quæ correspondet perpetuæ peccãdi libidini, &c. Vbiq; relinquamus signa lætitiæ. Signa lætitiæ, non lætitiæ sunt mundi voluptates: signa solium, & umbræ, & vestigia voluptatum, &c. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus. Notat D. Ambr. gustus, & voluptates illusiones esse, somnias voluptates esse, non veras.

Ut id confessi sunt illi Sap. 5. *Lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis.* Græcè: *Iniquitatis impleti sumus viis;* quasi dicerent: Nunc per viam ambitionis, nunc adulationis, nunc per hanc, nunc per illam ambulavimus. *Impleti sumus viis, ambulavimus vias difficiles.* Græcè: *Ambulavimus vias invias.* Ut ad illam delectationem perveniremus, mille vias ambulavimus, ivimus, redivimus, &c. Tandem adepti voluptates, honores sumus, at quãdiu durarunt? Tot labores pro quã duraturis rebus! *Transferunt illa omnia, tanquàm umbra, &c.* quæ gradatim celeritatem denotant, &c. *Transferunt in affectum cordis.* Symmac. *Prætergressi sunt apparentia cordis.* Alii: *Transferunt in imaginibus cordis.* Hebr. *Transferunt in soliditatem, ac veritatem, sed apparentem, ac proinde cordis famem non satiantem, & celeritatem simul notare est.* Memini ciborum illorum depictorum ante illum appositorum: memini illius, qui somniabat se comedere, &c. De his dici potest: *Transferunt in picturas cordis, &c.*

Aquã bonorum horum temporalium cordis humani sitim non extinguui, & quã sit ardens hæc sitis in rerum harum terrenarum amatoribus.

PUNCTUM LXV.

HYdropicus Evangel. uti propter tumorem superbi symbolum est, sic propter sitim, est typus eorum, qui harum rerum desiderio, & amore flagrant. Omnes homines siti ardeat. unde i. Iesu Dei vocatur ad aquas, quæ sitim explere possunt: *Omnes sistentes venite ad aquas.* Sed, ô rem, quæ in stupore detinet Cælos ipsos! Cum tantã siti viros Dei fontes ardens præterit homo, & anhelus currit ad dissipatas harum rerum cisternas. *Obstupescite, Cali, super hoc.*

In Apocal. vidit Propheta bestiam cū septem capitibus, & decem cornibus, supra quam sedebat mulier amicta purpura, & auro, unicum aureum calicem in manu habens, & circa eam Reges terre, & in fronte habebat scriptũ: *Mysterium.* D. Joannes ait, obstupescitum se hic, & ceu extra positum perstitisse: *Et miratus sum, inquit, admiratione magna, &c.* Quã de re? q. d. Apostolus: Omnis terra præ siti arida, omnes homines sitibundi inter ea capita, & cornua se invicem comprimentes, ut ad calicem ora apponerent! *Miratus sum admiratione magna, Mysteriũ.* Qui fieri potest, ut tot sitibundi ex uno calice sitim extinguant? Nec stilla? &c. Et pro hac, ô quot labores! ô quot calamitates perferunt, &c. Morem gerere septem capitibus opus est, & tandem, quod bibis, absynthium est, &c.

Unus, qui biberat: *Inebriavit me absynthio, ajebat, felle, & dolore.* O miseros, qui ed amplius sitiunt! Rex ille Babylonis hæc siti laborãs nonnullos vocavit: *Et habuit cū eis mysteriũ cõslii sui.* Quodnam? *Ut omnem terram suo subjugaret imperio.* O sitim ardentem! Quid si subjugasset? *Extinxissetne sitim? Majori quã antea exarsisset.*

Alii ex Græc.

Carnis voluptas fugax, pœna perpetua.

Psal. 37.

Sap. 5. Græc.

Psal. 72. Symmac. Alii. Hebr.

Luc. 14.

Isai. 55.

Jerem. 2.

Apoc. 17.

Thren. 3.

Judith 3.

fisser siti, & plorasset cum Alexandro. De A quo ille:

Estuat infelix angusto limine mundi.

Mundus sitim cordis extingvere nequit.

Isa. 30.

Procop. ib.

Pagnin.

Sept.

Isa. 14.

Lyrar. ibid.

Malach. 3.

Pagnin.

Chald.

Ennod. l. 2. ep. 12.

Mysterium planè, quod per pauci intelligunt, hujus videlicet mundi aquas non exple sitim cordis. Et dabit vobis Dominus, hoc est, & dari permittet, si mundo servieritis, quid? Panem, quem mundus habet, arctum. Pagnin. *Angustia.* Et aquam brevem. Sept. *Angustiam*, quia nimirum mundus copiam non habet, aliquam stillam vix vix exhibet. *Luxu vindemia: infirmata est vitis, cessavit gaudium tympanorum ingemuerunt omnes, qui laetabantur corde, quiescit sonitus latantium, contuit dulcedo cichara. Cum gaudio non bibent vinum. Amara erit foetio bibentibus illam. Clamor erit super vino in plateis.* Hoc est, juxta Lyrarum: *Tanta erit vini, laetitiae scilicet, ac deliciarum mundialium inopia, ut guttae singulae auri pondere aestimentur. Hujus gratia alter alterum calcabit in platea, veluti, cum in publica egestate per fenestram porrectum panem quisque clamat sibi dari: Mihi, mihi. Hoc sibi vult: Clamor erit super vino in plateis: quia scilicet mundus grandine tactus, copiam non habet, & moritur praesiti.*

Sed o flumina nectaris Dei! o torrentes dulcedinum, quibus suos potat! Probate me, probate, dicit Dominus, si non aperero vobis catarractas caeli, & effundero vobis benedictionem usque ad abundantiam. Pagnin. *Donec non sufficientia, id est, donec non sint vobis sufficientia vasa.* Chaldaeus: *Aded ut dicatis, satis est. q. d. Nolumus amplius: vasa enim capaciora non habemus.* Domine, satis est, satis est, Domine, ut Sancti Franciscus Xaverius, Philippus, & Ephrem exclamabant

Egregie quidem D Ennodius in quadam epistolarum: *Largis mentibus caelestium munerum unda procurrat, transcunt haurientis ambitum, quae à Christo veniunt, fluentia donorum. Sola vena est, quae maciem nequit, & defectus abjurat, tantum cursibus suis suggerens,*

quantum meretur pectus sitientis accipere. *Sed qui bibit ex aqua hac (mundi quae est terra sitis, quaeque cupiditates mundanas irrat magis, quam satiet, ut ait Gilberus in Cant.) sitiet iterum, qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum.* Ioan. 5. Jerem. 2. Gilb. ser. 35.

O felices! haec sunt aquae, quae ad cor pertingunt, quaeque sitim non solum sedant, sed restinguunt. Et his, qui biberunt, aliquosne aliquando vidistis? Ut proprie videntur admoisse ora ad fontes, & aquas DEI! Dicite eis, an aliquid cupiant? Nihil. An sitim habeant divitiarum, delectationum, honorum? Nihil. Non curant honores, non quaerunt delectationes, &c. admovent os cordis ad aquas DEI. Rupertus: *Audacter affirmo, quod sola una hujus mellis stilla potest, quod totus mundus non potest. Cor quidem copia mundi non satiat, una hujus dulcedinis gutta plenè inebriat.* Rupert. ser. 3. Spir. sancto.

Sed misera avarorum fors, qui nunquam omnino sitim expleant. *Inter avaros meridiati sunt, qui calcatis torcularibus sitiunt.* Loquitur de avaris, qui expressis, compressisque undequaque pecuniis, exsuctoque pauperum sanguine adhuc sitiunt. Dixit id clarius supra: *Vim fecerunt depradantes pupillos, vulgus pauperum spoliaverunt, nudis, atque incedentibus absque vestitu. Et esurientibus tulerunt spicas.* Graec. *Nudos compresserunt injuste fructus esurientis abstulerunt.* Job 24. Avarorum fors misera.

Sit exemplum Achab, qui cum tot suis vincetis sitim non explevisset, pauperis Nabuthae vineam sitivit. Hic, ait Ambrosius suo contentus palmito, ille regali fulcro divitiarum praeditus, inexplibilis, insatiabilisque opibus suis, exiguam pauperis vineam desideravit. 3. Reg. 21. Ambr. l. 3. ep. 10.

Sanè his congruit, quod alio in loco de ceto dicit Iob: *Et faciem ejus praecedit egestas.* Ubi cetus, pisces circumcirca non sunt, quia omnes deglutit. Annon idem facit, qui hodie rem pupilli, aut pauperis illius deglutit, eras alterius? &c.

Va, qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis, usque ad terminum loci. Ubi ex Hebr. & Græco Theod. exponit, & transfert: *Domus deficiat locus.* & D. Hieronym. addit, etiam deficiente terrâ nuquam satiatur avaritia. *Infernus, & perditio nunquam implentur, similiter & oculi hominum insatiabiles.*

Isa. Theod. D. Hieron. Prov. 27,

Zach. 5. Emman. Sâ in suis annotat.

Avarorum oculi in sinibus terra. Ecl. 14. Prov. 17. Hug. Card. Prov. 21. Ambr. l. de Nab. c. 6. Psal. 39.

Hoc est oculus eorum in universâ terrâ. Emmanuel Sâ in suis Annotationibus: Hic apparet, quales sint, qualiâque facta eorum. Huc tantum aspiciunt in tota terra sua, hoc est, toti terreni, cogitationes, ac negotia habent terrena, semper in emptionibus, ac dilatacionibus terminorum. *Insatiabilis oculus cupidi. Oculi stultorum (Hugo Card. avarorum) in sinibus terra.* Avarus (ô quàm verè!) erit hic corpora, sed oculis, corde, & animo vel in insulas fortunas se extendet. *Exaltatio oculorû est dilatacio cordis.* Ambr. Quid est dives, nisi inexplibilis auri fames, ac sitis? quò plus hauserit, plus sitit.

Psal. 39. D. August.

D. Augustin. in illud, *Et non respexit in vanitates, & insanias falsas.* Quo ducit, inquit, & quò perducit terrena avaritia? Fundos quaterebas, terram possidere cupiebas, vicinos excludebas, illis exclusis, aliis vicinis inhiabas, & tamdiu tenebas avaritiam, donec ad littora pervenires, perveniens ad littora, insulas concupiscis, possessâ terrâ Cælum fortè vis prendere? Relinque omnes amores, pulchrior est ille, qui fecit Cælum, & terram: *Et non respexit in vanitates, & insanias mendaces, Quæ vides, bona putas? Falleris, sanus non es nimia febre phreneticus factus es, verum non est, quod amas, &c.*

Iob 20.

Sed audite, quali medicamine huic morbo occurrat Deus: *Divitias, quas, ad instar cere, avarus devoravit, evomet, & de ventre ejus extrahet illas Deus.* Vi ext ahiet, & vomere faciet: quemadmodum qui venenum hauserunt, inquit Olymp. incitantur ad vomitum; sic cum quis divitias comparaverit injustè, cruciatur divulsis visceribus illas ipsas effundere. Unde Nazianzen. Ne ex aliorum egestate opes nostras comparare studeamus, neque cum

Olymp.

Naz. ad Iul. orat. 9.

Drutia lachrymis aliorum mixta percunt.

aliorum lachrymis misceamus, à quibus, tanquam à rubigine, consumuntur, aut, *Speranza Scriptura selecta.*

ut scriptura ve bo utar, evomentur. Quàm verè! Illi merces pereunt, sericum, lana, &c. caveat, ne cum his admixta sit alicujus pauperis lacryma, neque cum aliorum lacrymis misceamus, quia lacryma illa erit tinea, &c. Nicetas in Scholiis: *Nicet in Schol.* Ut enim, qui noxium aliquem cibum sumpsit, unâ cum eo probos etiam vomit: sic qui iniquè congregandis opibus studet, non solum ipsas, sed etiam quas prius jure possidebat, plerumque amittet. *Et de ventre ejus extrahat eas Deus.* Purat ille, casu grandine tactam vineam: Deus est, qui de ventre extrahit. Ille decoctor nudus remanet: Deus est, qui de ventre extrahit, &c.

Sequitur Job: *Caput aspidum fuget, & occidet eum lingua viperæ.* Chrysostr. usurarium confert cum aspidè surdâ, quæ nescio quomodo dulciter mordet, post mortuum soporem conciliat, & tandem interimit. Remorsus conscientie avari ob questum dulcis quodammodo, sequitur sopor: nam quis restituit? Tandem mors.

Non videat rivulos fluminis, torremes melis, & hyary. Cajet. ait describi hic ingenium, & naturam hominis avari, qui in ipsa bonorum affluètia ipsi sibi avarus est. Velut Vatabl. ait, in magna rerum copia eget. Supplicium est avarorum, quibus denegatus est usus malè partarum divitiarum. In Levit. *Seritis sementem, quæ ab hostibus devorabitur.* In Deuteron *Vineam plantabis, & fodies, & vinum non bibes, neque colliges ex ea quicquam, &c.*

Stulte, & quæ parasti, cujus erunt? Pergit Job: *Non est satiatus venter ejus, & cum habuerit, qua concupierat, possidere non poterit.* Ad pœnam molestissimæ sitis, ac famis divitiarum Græci referunt hæc verba: *Non est satiatus venter ejus.* Hebr. *Venter ejus non novit pacem, vel tranquillitatem.* Avaritia, ait Gregor. desideratis rebus non extinguitur, sed augetur: nam more ignis, cum ligna, quæ consumat, acceperit, accrescit; & unde videtur ad momentum flamma comprimi, iade paulò post cernitur dilatari.

Non est satiatus venter ejus, non novit pacem. Blandiatur sibi avarus, ut libet, & sibi dicat: *Requiesce, comede, bibe, non est*

D. Chryf. Exneratores similes aspidi.

Cajet. Vatabl. Avarorum supplicium est, non frui rebus suis. Levit. 26. Deut. 28. Luc. 12.

Hebr. D. Gregor. mor. 5. c. 32.

Tigur. par, non est requies. *Tigur.* Non sentiet in ventre suo, quod opulentus est; nunquam dicet, Sufficit. *Vadam.* & affluam divitiis. Perpulchra est lectio Hebræa in Imperativo, quasi loquens cum corde importunè efflagitante: *Vade.* & affluam divitiis, & fruiere bonis. Sed quid? Et vidi, quod hoc quoque esset vanitas. Non est satiatus venter ejus.

Tigur. Cajet. Et cum habuerit, qua concupierat, possidere non poterit. *Tigur.* Nec conferre poterit res optatas. *Cajetan.* In desiderio suo non evadet, nisi non liberabitur, id est, nunquam liber evadet à desiderando, vel non evadet, ut ipse ait, à laqueo concupiscibilium. Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli, &c. Concludit: Cum satiatus fuerit, ardebitur, & estuabit, & omnis dolor irruet super eum. Persistit in metaphora haulti veneni: Ardebitur, & estuabit.

1. Tim. 6. Hebr. Angustia erit eis, compressio scilicet, afflictio, animi æstus. Alii: Cum impleverit sufficientiam suam, id est, cum quod satis sibi esse putabat, habuerit, ardebitur, ut plus habeat, ardebitur, & æstuabit, cum stomachum avaritiæ suæ plenum habuerit, ait Gregor. Repletus quidem, sed non adhuc satur, angustiat, & adhuc in nova habendi desideria dilatatur, Quid mirum, si omnis dolor irruet super eum? &c. Videri non extingui sitim. Etiam si accesserit ei omnis manus laborans. Sic legit Isidor. Clar. hoc est, etiam si omnes homines laborent in ejus commoda, erit omnes ei aquam deferant, adhuc sitit, &c. Exardescet contra eum sitis.

Hebr. Aly. Erubescet, Sidon, ait mare. *Ambros.* Fatigati elementi vox ista est: Erubescet, Sidon. Hoc est, meos fluctus negotiator arguis, cum sis ipse fluctibus inquietior. Erubescet vel pudore, quoniam periculo non moveris. Verecundiores venti sunt, quam vestra cupiditates: illi habent otia sua, nunquam vestra querendi studia feriantur. Et cum otiosa tempestas est, nunquam vestra otiosa sunt navigia. Versatur unda sub remige, quando quiescit à flamine. At unde? Exardenti, quæ laborant, siti.

Isidor. Clar. Lac. de Vir. de Cæterum illud caveant, quod per similitudinem

Deut. 7. Isai. 23. Ambr. l. de Etilibus. & venis inquietior.

A. quondam avaro gravis Author contrigisse refert. Is cum in vita, ardentissime semper aurum sitisset, liquatam post mortem in farragine pecuniam in os ejus Damones refundentes, atque horribili clamore dicentes, audire meruit: Aurum sitisti, aurum bibe.

B. Dat huic morbo remedium Propheta. *Psal. 61.* Divitiæ si affluunt, (quia dum affluunt, fluunt, inquit Basil.) nolite cor apponere. Non apponatis os cordis ad aquas hujusmodi, quæ sitim non extinguunt, sed ad aquas Dei, quas qui biberit, non sitiet in æternum. Super maria fundavit eam (terram scilicet) Quid mirum, si bona hæc instabilia sunt? Quid præterea mirum, si ob falsedinem sitim irritant magis, quam extinguant.

C. Si adversum me terra clamat, & cum ipsa sulci ejus deflent, hoc est, non eosque scidi, ac profodi terram, non exsulcavi, non perfodit tantum, ut clamarit, ac quodammodò præ dolore flevit.

O pauperem, & infelicem terram in manu avari! Quam sit ardens hæc sitis in terræ amatoribus, patet ex desiderio, quod aliqui habent educendi pecuniam ex lapidibus.

D. De avaro pejora dici nequeunt, quam: Hic numos ex lapidibus educeret! *Job: 24.* Vigilantes ad prædam, præparant panem liberis. *Pagnin.* Pagnin vertit: A deserto est sibi panis, id est, ab ipsis Lapidibus pecuniam sibi eliciunt. Sic *Tigurin.* Desertum panem refert. Unde *Ambros. serm. 81.* Usuræ arte nequissima ex ipso auro aurum nascitur: cum enim terra, quæ profert aurum, sterilis prorsus sit, ipsi fructiferam terram rubram, aurum scilicet, reddunt per summam impietatem, & nequitiam.

E. Quis scit, an etiã in ipsa tentatione gula, de avaritiã simul Dominum tentaverit is, qui tentat, dum ait: Dic ut lapides isti panes fiant. *Vigilantes ad prædam præparant panem liberis. Vigilantes, o quam verè, ut eliciant pecuniam ex lapidibus! &c.*

De his Propheta: Non est finis acquisitionis eorum, qui argentum faciunt, & solliciti sunt.

quodam avaro, cui post mortem insulabatur Damones.

Psal. 61. D. Basil.

Psal. 23. Terra bona cum sitim extin-

sulci ejus deflent, hoc est, non eosque scidi, Job. 31.

Tigur. Ambros. Usura ars nequissima.

Matth. 4.

*Argentifabri-
catores quina-*
sunt. Argentum fabricare dicit, non so-
lum eos, qui argentum constant, sed eos
etiam, qui pecuniam quibusvis modis,
quibusvis artibus comparant: qui aded
subtiles rationes excogitant inveniendæ
pecuniæ, ut eam excudere videantur: &
ided subdit Propheta: *Non est inventio ope-
rum illorum, id est, tantæ sunt illorum in-
ventiones, tot modis laborant, ut non
possint animo comprehendere opera illo-
rum: qui solliciti sunt, &c.*

*Ambros. de
Tob. c. 12.
Basil hom. 2.
in Psal. 14.
Fœnus quasi
fœtus.*

Huc facit, quod ajunt Basil. & Amb lu-
erū vocari fœnus, quasi fœtus pecuniarū
& τὸνος Græcè, id est, partus, idque ea ra-
tione, quod cum pecunia sit naturā suā
maximè sterilis, tamen avarorum indu-
striā vincit fœcunditate omnia viventi-
a, &c.

Avari videntur cum auro inisse con-
jugium, unde soboles multiplex nascatur.
Non nupsit mihi aurum, inquit Job. 31.
*Si posui aurum robur meum. Septuag. Si po-
sui aurum in conjugium meum, quasi dicat.
Nec tam ardenti pecuniæ libidine uror,
ut mille modis quæram aurum ex auro
gignere.*

*Tob. 31.
Sept.
Avarorum
conjug aurum*

Mox ut pecuniam in nundinis pecu-
niæ addere incipiunt, pecunia, etsi sterilis,
vincit fœcunditate omnia viventi-
a, &c.

Eccl. 5.

Avarus non impletur pecuniâ, &c. Hæ
aquæ non sunt satis ad extingvendam si-
tim, sed si vult educere aquam de lapidi-
bus, eat cum populo illo sitibundo: *Per-
cussit petram, & fluxerunt aquæ, &c.* Hæ a-
quæ terræ refrigerant paulisper, hume-
ctant foris, ad cordis fauces non pertin-
gunt: & ided explete, si potestis, pro li-
bito sitim, quia magis, magisque sitietis.

Psal. 77.

D. Aug. c. 30.

D. Augustin. Anima, quam creasti, ita
facta est capax majestatis tuæ, quod à te
solo, & à nullo alio possit impleri: quan-
do autem te habet, plenum est desiderium
eius & jam nihil aliud, quod desideretur,
exteriori restat: cum enim sis summum
bonum, & omne bonum, non habet, quod
desideret amplius, si possidet te omne bo-
num, quod si non desiderat omne bo-
num, restat, ut desideret aliquid, quod
non est omne bonum, ergo nec Deum,
sed potius creaturam: cum autem creatu-

ram desiderat, continuam famem habet,
continuum sitim habet, quia licet, quod
desiderat de creaturis, adipiscatur, vacua
tamen remanet, quia nihil est, quod eam
impleat, nisi tu, ad cujus imaginem est
creata, implet autem tu eos, qui nihil a-
liud desiderant præter te. Idem capit. 35.
*Quemadmodum desiderat cervus ad fontes. a-
quarum, ita, &c. Sitivit anima mea ad Deum
fontem vivum. Quando, &c.* O fons vitæ,
vena aquarum viventium, quando ve-
niam ad aquas dulcedinis tuæ de terra
deserta, in via, & in aquosa, ut sitiem ex
aquis misericordiæ tuæ sitim meam? Sitio.
Domina, fons vitæ es: satia me, &c.

Psal. 41.

*Vadam, & assuam delitiis. Alii: Vade,
constituum te in latitia. Tigur. Latus poculis
indulgebo. Complut. Assuesfaciam te delitiis.
Expleta estne sitis? Minus è, adhuc sitit.
Plantavi mihi vineas. Alii: Vineæ omnis ge-
neris, vites, vel sublimes, vel brevis cruce, sine
adminiculo, per se stantes. Feci hortos, & po-
maria, & conserui ea cuncti generis arboribus.
Syriac. Fecit mihi hortos, & paradisos (in ter-
ra) & plantavi illis omnes arbores omnium
fructuum. Nunc expletane est? Ardentior
quàm antea. O inexplebilem terrenor-
um sitim! O immensam animæ capaci-
tatem! &c.*

Eccl. 2.

Tigur.

Compl.

Syriac.

Ibid.

Infelices, heu! infelices sitibundi re-
rum terrenarum amatores, qui semper
terram excavant, ut aliquam aquæ sur-
gentem venam inveniant. Heu! plorat
Boët. Quis primus fuit ille, auri qui pon-
dere recti, gemmâsque latere volentes,
pretiosa pericula fodit? Neque solum ter-
ræ, sed etiam hominum viscera sitis a-
varorum scrutata est: nam in excoidio Jero-
solymitano, ut narrat Josephus, milites
præ auri siti multos Judæos diviserunt, ut
in visceribus aurum devoratum scruta-
rentur. Nescio certè, quinam sitibundi
magis, an qui aurum devorârunt, an qui
devoratum idem inter fœces fœcè scriu-
tati sunt, &c.

Boët.

*Avaritia non
terra solum
viscera, sed &
hominum est
scrutata.*

Joseph.

Incredibilis hæc sitis est in avaris, qui
adeo sunt impotentes, ut nemo eos co-
hibere possit. Mirum dicam: facilius est
imperare Soli, ut sistat gradum, quàm a-
varo, ne bibat. Memineruntne Josue?

*Avarum dis-
filius coër-
neris, quàm
Solem.*

Jos. 7.

Sol, ne movearis contra Gabaon. Stetitque Sol in medio cali, & non festinavit occumbere spatio unius diei. Idem præcepit militibus, ne quid de anathemate concupiscerent. Unus sibi aded immoderata vestem auream, & ducenta argenti drachmata, & regulam, auream tamen sustulit: & qui potuit Solem sistere, ne procederet, inquit Ambrosius, avaritiam hominum non potuit sistere, ne serperet. Ad vocem ejus Sol stetit, avaritia non stetit. Sole itaque stante confecit Jesus triumphum, avaritia autem procedente penè amisit victoriam, &c.

Ambros. 2.
off. 26.

Cupidi miserâ servitute serviunt divitiis, ac proinde non sunt domini, sed servi devincti catena divitiarum.

1477.

PUNCTVM LXVI.

Jerem. 16.
Nomi dñi sciant,
sed alieni.

August.
Psal. 48.

Lib. de vita
Erat. c. 26.
E. vel. 10.

Psal. 75.

Ambros. ibid.

Servi vobis Diis alienis, qui non dabunt vobis requiem die, ac nocte. Diis alieni sunt numi, quibus avarus die, ac nocte deservit. Alieni sunt, non proprii, quia non ille possidet, sed possidetur ab illis. Sic autem est. Qui cupiditate tenetur, possessus est, non possessor. Sic etiam Seneca: Divitiarum apud sapientem in servitute sunt, apud stultum in imperio. Ob hanc miseram servitutem sentit Ecclesiasticus, nihil esse iniquius, quam amare pecuniam. Quam ratione, ô Sapiens? Hic enim animam suam venalem habet: quoniam suarum est servus divitiarum. Quoniam in vita sua projecit intimam suam, id est, quia in argentum, & aurum, quæ plus quam vitam diligit, posuit viscera, & cor. Hinc tales à Propheta vocantur Viri divitiarum: & nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis. Ubi Ambrosius. Bene viros divitiarum appellat, non divitiarum virorum, ut ostendat, eos non possessores divitiarum esse, sed à suis divitiis possideri.

In hoc sensu dixit etiam Job: Non sunt

A in manu eorum bona sua; ergo non sunt domini. Sic infert Gregorius. Bona, inquit, in manu habet, qui despiciendo temporalia sub dominio mentis premit: nam quisquis ea nimis diligit, se magis illis, quam sibi ipsa supponit. Multi justorum divites fuerunt, quorum mentem, quia eorum, quæ aderant, delectatio nimia non possidebat, bona illorum in manu erant, quia potestati animi subiecta tenebantur. At contra iniquitate se totis desideriis exterioribus rerum appetitionibus fundunt, ut non magis ipsi habita teneant, sed ab eis, quæ habent, captivâ mente teneantur, &c.

Non potestis Deo servire. & Mammonæ.

Perpulchra observatio Hieronimi non dixit se Dominum: Non potestis habere divitias, sed, Non potestis servire divitiis.

Aliud enim est habere divitias, aliud illis servire. Job, inquit Chrysostomus, dives erat, non tamen pecuniæ serviebat, sed habebat divitias, et quæ, ut congruit, imperabat, nec erat famulus earum, sed dominus: sicut enim alieni patrimonii, hoc est, Dei dispensator, ita illa omnia possidebat, non modo aliena non rapiens, sed propria quoque indigentibus largiens, &c. hic non servit divitiis, sed huic divitiarum. Omnes servos divitiarum! Atque barbaros quosdam, inquit Tertullianus, quia verba vulgum est aurum, & copiosam, auro vincos in ergastulo habeat, & divitibus malos onerant.

Si aurum abundans tibi est, vide, ne Deus aureis compedibus te obstrinxerit, ingemisse potius, &c. O quam his vinculis constructus Imperator ille Caligula, qui, ut Suetonius refert, contumaciter pecuniæ cupidine incensus, sæpe superimmissos auro acervos, patentissimo diffusis locis, & nudis pedibus spatiosus, & toto corpore aliquando voluntas est. Ut jumentum in pulvere, ita Imperator hic in auro est volutatus.

Eleganter Cyprianus de mancipio divitiarum: Suspirat, inquit, in convivio, vigilat in pluma, nec intelligit miser, speciosa sibi esse supplicia, auro se alligatum teneri, & possideri magis, quam possidere divitias.

Non potestis Deo servire. & Mammonæ.

Perpulchra observatio Hieronimi non dixit se Dominum: Non potestis habere divitias, sed, Non potestis servire divitiis.

Aliud enim est habere divitias, aliud illis servire. Job, inquit Chrysostomus, dives erat, non tamen pecuniæ serviebat, sed habebat divitias, et quæ, ut congruit, imperabat, nec erat famulus earum, sed dominus: sicut enim alieni patrimonii, hoc est, Dei dispensator, ita illa omnia possidebat, non modo aliena non rapiens, sed propria quoque indigentibus largiens, &c. hic non servit divitiis, sed huic divitiarum. Omnes servos divitiarum! Atque barbaros quosdam, inquit Tertullianus, quia verba vulgum est aurum, & copiosam, auro vincos in ergastulo habeat, & divitibus malos onerant.

Si aurum abundans tibi est, vide, ne Deus aureis compedibus te obstrinxerit, ingemisse potius, &c. O quam his vinculis constructus Imperator ille Caligula, qui, ut Suetonius refert, contumaciter pecuniæ cupidine incensus, sæpe superimmissos auro acervos, patentissimo diffusis locis, & nudis pedibus spatiosus, & toto corpore aliquando voluntas est. Ut jumentum in pulvere, ita Imperator hic in auro est volutatus.

Eleganter Cyprianus de mancipio divitiarum: Suspirat, inquit, in convivio, vigilat in pluma, nec intelligit miser, speciosa sibi esse supplicia, auro se alligatum teneri, & possideri magis, quam possidere divitias.

Non potestis Deo servire. & Mammonæ.

Perpulchra observatio Hieronimi non dixit se Dominum: Non potestis habere divitias, sed, Non potestis servire divitiis.

Aliud enim est habere divitias, aliud illis servire. Job, inquit Chrysostomus, dives erat, non tamen pecuniæ serviebat, sed habebat divitias, et quæ, ut congruit, imperabat, nec erat famulus earum, sed dominus: sicut enim alieni patrimonii, hoc est, Dei dispensator, ita illa omnia possidebat, non modo aliena non rapiens, sed propria quoque indigentibus largiens, &c. hic non servit divitiis, sed huic divitiarum. Omnes servos divitiarum! Atque barbaros quosdam, inquit Tertullianus, quia verba vulgum est aurum, & copiosam, auro vincos in ergastulo habeat, & divitibus malos onerant.

Si aurum abundans tibi est, vide, ne Deus aureis compedibus te obstrinxerit, ingemisse potius, &c. O quam his vinculis constructus Imperator ille Caligula, qui, ut Suetonius refert, contumaciter pecuniæ cupidine incensus, sæpe superimmissos auro acervos, patentissimo diffusis locis, & nudis pedibus spatiosus, & toto corpore aliquando voluntas est. Ut jumentum in pulvere, ita Imperator hic in auro est volutatus.

Eleganter Cyprianus de mancipio divitiarum: Suspirat, inquit, in convivio, vigilat in pluma, nec intelligit miser, speciosa sibi esse supplicia, auro se alligatum teneri, & possideri magis, quam possidere divitias.

Non potestis Deo servire. & Mammonæ.

Perpulchra observatio Hieronimi non dixit se Dominum: Non potestis habere divitias, sed, Non potestis servire divitiis.

Aliud enim est habere divitias, aliud illis servire. Job, inquit Chrysostomus, dives erat, non tamen pecuniæ serviebat, sed habebat divitias, et quæ, ut congruit, imperabat, nec erat famulus earum, sed dominus: sicut enim alieni patrimonii, hoc est, Dei dispensator, ita illa omnia possidebat, non modo aliena non rapiens, sed propria quoque indigentibus largiens, &c. hic non servit divitiis, sed huic divitiarum. Omnes servos divitiarum! Atque barbaros quosdam, inquit Tertullianus, quia verba vulgum est aurum, & copiosam, auro vincos in ergastulo habeat, & divitibus malos onerant.

Avari